

Suomessa naiset ja miehet ovat tasa-arvoisia.

Mitkä ovat minun oikeudet ja velvollisuudet Suomessa?

Ketä äänestät vaaleissa?

Milloin Suomi itsenäistyi, tuli itsenäiseksi?

Mitä puoluetta kannatat?

tasa-arvo

kansalainen, kansalaisuus

oikeus – velvollisuus

vapaus – olla vapaa

edustaa kansaa

> kansanedustaja, eduskunta

äänestää = antaa ääni

vaalit

puolue

ERILAISUUS ON RIKKAUTTA.

OSA 8 Yhteiskunnan pelisääntöjä ja historiaa

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Suomessa on tasa-arvolaki

Sukupuolten välinen tasa-arvo tarkoittaa, että nainen ja mies ovat samanarvoisia. Syrjintä sukupuolen perusteella on kielletty koko yhteiskunnassa.

Suomessa on yhdenvertaisuuslaki

Suomessa on kaikilla samat oikeudet, vaikka olisi eri etninen alkuperä, ikä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen jne. Ei saa syrjiä ketään.

Keskustele kuvista parin kanssa tai ryhmässä.

Keitä kuvissa on? Mitä he tekevät?

Piirrokset: Réka Gruborovics

Lue lauseet ja mieti, mitä sinä ajattelet.

Voitte keskustella, oletko samaa mieltä vai eri mieltä. Kertokaa myös, miksi ajattelette niin.

1. Mies voi viedä lapset leikkipuistoon.
2. Lapsi ei voi auttaa kotitöissä.
3. Lapsi ei voi mennä yksin kouluun.
4. Miehen täytyy käydä töissä ja tuoda perheelle rahaa kotiin.
5. Lasta ei saa tukistaa, jos hän tekee väärin.
6. Ei ole hyvä, jos nainen saa parempaa palkkaa kuin mies.
7. Naista ei voi katsoa silmiin, vain omaa vaimoa.
8. Miestä ei voi kätellä.
9. Nainen voi olla sähköasentaja.
10. Miestä tarvitaan päiväkodissa.

tukistaa = vetää tukasta, hiuksista

Tasa-arvo, turvallisuus ja terveys

Katso video ja vastaa kysymyksiin.

Kirjoita Googleen Väestöliitto: Seksuaalisuudesta Suomeen muuttaneille. Katso video ensin omalla kielellä ja sen jälkeen suomeksi.

Vastaa kysymyksiin KYLLÄ tai EI.

1. Ovatko miehet ja naiset Suomessa tasa-arvoisia?
2. Saako jokainen itse päättää kenen kanssa asuu yhdessä ja kenen kanssa menee naimisiin?
3. Saako perustaa perheen samaa sukupuolta olevan kanssa (mies ja mies tai nainen ja nainen)?
4. Saako ihmistä koskettaa, vaikka hän ei itse halua?
5. Onko raiskaus rikos?
6. Onko rikos, jos pakottaa seksiin, vaikka on naimisissa?
7. Saako olla väkivaltainen toista ihmistä kohtaan?
8. Saako jokainen itse päättää, miten monta lasta haluaa?
9. Onko sinun vanhassa kotimaassa samat säännöt?
10. Olivatko säännöt sinun vanhassa kotimaassa samat ennen ja nyt?

Kansalaisen oikeudet

Lue teksti ja tee tehtävä.

Suomen uusi perustuslaki tuli voimaan 1.3.2000. Perustuslaki kertoo, mitä ihmiset saavat Suomessa tehdä.

Suomessa asuvat ulkomaalaiset saavat tehdä samoja asioita kuin suomalaiset.

1. Kaikilla ihmisillä on samat oikeudet, miehellä ja naisella, eri uskonnon ihmisillä, rikkaalla ja köyhällä jne. Laki on sama kaikille ihmisille.
2. Kaikilla ihmisillä on oikeus elää rauhassa, olla vapaa ja turvassa.
3. Suomessa on sananvapaus. Kaikki saavat sanoa, mitä ajattelevat.
4. Kaikki voivat järjestää tapaamisen ja osallistua mielenosoitukseen, jos haluavat.
5. Suomessa on uskonnonvapaus. Se tarkoittaa sitä, että kaikilla on oikeus valita uskonto. Jos ei halua, ei tarvitse valita mitään uskontoa.
6. Kaikki ihmiset voivat liikkua ja muuttaa vapaasti Suomessa.
7. Kaikilla ihmisillä on kotirauha. Se tarkoittaa, että ei voi mennä toisen kotiin häiritsemään. Toisen viestejä ei saa lukea ja puheluita ei saa kuunnella.
8. Kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus opiskella ilmaiseksi peruskoulussa.
9. Suomen viralliset kielet ovat suomen kieli ja ruotsin kieli. Kaikilla on oikeus myös omaan kieleen ja kulttuuriin.
10. Kaikilla on oikeus mennä työhön ja saada siitä rahaa.
11. Kaikilla ihmisillä on oikeus ruokaan ja asuntoon, vaikka ihminen on työtön, sairas tai vanha. Kaikilla on oikeus mennä hoitoon, jos on sairas. Lapsilla on oikeus saada huolenpitoa.
12. Kaikki yli 18-vuotiaat saavat äänestää vaaleissa. Tärkeimmät vaalit ovat presidentinvaali, eduskuntavaalit ja kunnallisvaalit. Yli 18-vuotias ulkomaalainen, joka asuu pysyvästi Suomessa, voi äänestää kunnallisvaaleissa.

oikeus = mitä ihminen saa tehdä Suomessa

velvollisuus = mitä ihmisen täytyy tehdä Suomessa

Mikä numero tekstissä tarkoittaa samaa. Kirjoita numero.

- _____ oikeus opiskella maksuttomassa peruskoulussa
- _____ oikeus elämään ja vapauteen
- _____ oikeus sosiaaliturvaan
- _____ uskonnonvapaus
- _____ oikeus työntekoon
- _____ tasa-arvo
- _____ liikkumisen vapaus
- _____ sananvapaus
- _____ oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin
- _____ kokoontumisvapaus (kokoontua > kokous, tapaaminen ryhmän kanssa)
- _____ oikeus äänestää
- _____ kotirauha

Muistatko? alkoholiton = ei alkoholia, sokeriton = ei sokeria, työtön = ei työtä, maksuton = ei maksua = ilmainen

Kuva: Nathan McBride (unsplash.com)

Kansalaisen velvollisuudet

Lue teksti ja tee tehtävä.

Kaikilla Suomessa asuvilla on velvollisuuksia. Ulkomaan kansalaisilla on samat velvollisuudet kuin Suomen kansalaisilla, mutta heillä ei ole asevelvollisuutta. Ulkomaan kansalaisten ei tarvitse mennä Suomessa armeijaan.

1. Suomessa kaikkien täytyy tehdä niin kuin laki sanoo.
2. 6–16-vuotiaiden lasten täytyy oppia. Siksi he menevät ensin esikouluun ja sitten peruskouluun.
3. Kaikkien täytyy maksaa rahaa valtiolle. Rahan nimi on vero.
4. Vanhempien täytyy huolehtia, että lapsilla on ruokaa, asunto ja turvallinen elämä.
5. Kaikkien täytyy auttaa, jos joku tarvitsee apua. Sinun täytyy auttaa, jos esimerkiksi tapahtuu onnettomuus.
6. Asevelvollisuus on kaikilla 18–60-vuotiailla suomalaisilla miehillä. Miehet ovat armeijassa 165, 255 tai 347 päivää. Jos mies ei halua mennä armeijaan, hän voi hakea siviilipalvelukseen. Siviilipalveluksessa miehet ovat 180, 270 tai 362 päivää. Siviilipalveluksessa miehet tekevät työtä esimerkiksi sairaalassa tai koulussa. Alle 30-vuotiaan ulkomaalaisen täytyy mennä armeijaan, jos hän saa Suomen kansalaisuuden. Jos hän on jo ollut armeijassa omassa kotimaassaan, hänen ei tarvitse mennä armeijaan Suomessa. Naisilla ei ole asevelvollisuutta, mutta he voivat mennä armeijaan, jos haluavat.

Velvollisuus tarkoittaa aina jotakin, mitä sinun täytyy tehdä.

Mikä numero tekstissä tarkoittaa samaa. Kirjoita numero.

- _____ vanhemmilla on velvollisuus huolehtia omista lapsistaan
- _____ verojen maksaminen
- _____ lakien noudattaminen
- _____ oppivelvollisuus
- _____ maanpuolustusvelvollisuus
- _____ auttamisvelvollisuus

maanpuolustus > puolustaa maata eli Suomea

Laki, säännöt ja rikollisuus §

Lue teksti.

Suomessa on paljon **sääntöjä**. Yhteiskunnan säännöt ovat kirjoitettu **lakiin**. **Rikos** tarkoittaa, että et tehnyt säännön mukaan ja teit väärin. Rikoksesta tulee **rangaus-tus**. Esimerkiksi voit joutua **vankilaan** tai maksaa **sakkoja**. Ihminen, joka on tehnyt rikoksen, saa merkinnän **rikosrekisteriin**. Jos sinulla on rikosrekisteri, voi olla vaikea saada oleskelulupaa, opiskelupaikkaa, työpaikkaa, pankkilainaa tai vuokra-asuntoa. Heti, kun rikos on tapahtunut, pitää tehdä **rikosilmoitus** poliisille.

Valitse laatikosta rikoksen nimi sopivan säännön alle.

syRJintä	omaisuusrikos	seksuaalirikos
väkivaltarikos	liikennetrikos	vapauteen kohdistuva rikos

1. On väärin varastaa tai näpistää kaupasta. Ei myöskään saa vahingoittaa toisen ihmisen omaisuutta.

Rikoksen nimi: _____

2. Toista ihmistä kohtaan ei saa käyttää fyysistä väkivaltaa. Myös henkinen väkivalta on väärin, esim. kiusaaminen.

Rikoksen nimi: _____

3. Uhkaus, tarkkailu ja ryöstö ovat rikoksia. Toiselle ihmiselle ei saa jatkuvasti lähettää häiritseviä viestejä tai soittaa puhelimella.

Rikoksen nimi: _____

4. Pakottaminen seksuaaliseen tekoon ja raiskaus ovat rikoksia ja niistä seuraa aina rangaistus. Myös raiskauksen yritys ja seksuaalinen ahdistelu ovat rikoksia.

Rikoksen nimi: _____

5. Kaikki ovat tasa-arvoisia ja siihen ei vaikuta ihmisen ikä, kieli, sukupuoli, kotimaa, vamma, uskonto tai poliittinen mielipide.

Rikoksen nimi: _____

6. Auton kuljettaja ei saa rikkoa liikenteen turvallisuussääntöjä. Ennen kuin ajaa autoa ei saa juoda alkoholia tai käyttää huumeita.

Rikoksen nimi: _____

Eduskuntatalo

Lue teksti ja tee tehtävä.

Eduskuntatalon arkkitehti oli J. S. Siren, ja rakennus on 1920-luvun klassismin tyyliä. Se on rakennettu 1931. Se on 25 metriä korkea ja edessä on 14 pylvästä.

Eduskunta on Suomen **parlamentti**.

Suomen laki sanoo, että valta kuuluu kansalle eli ihmisille, jotka asuvat Suomessa. Kansa valitsee ihmiset, 200 kansanedustajaa, jotka kokoontuvat eduskuntatalolla ja ovat siellä töissä. Kansanedustajat valitaan joka neljäs vuosi vaaleilla.

- Eduskunnassa on työssä 200 kansanedustajaa.
- Eduskunnan puhemies on kuin kokouksen puheenjohtaja.
- Työ kestää neljä vuotta.
- Kansanedustajat päättävät Suomen laeista (laki > lait) ja budjetista.
- Kansanedustajat katsovat, että hallitus eli ministerit tekevät työnsä hyvin.
- Suomalaiset valitsevat kansanedustajat, he edustavat kansaa.

Täysistunto on eduskunnan kokous

Suomen asioista päätetään täysistunnossa eduskuntatalossa. Lain mukaan valta kuuluu Suomessa kansalle (=ihmisille, jotka asuvat Suomessa). Heidä edustaa eduskunta, 200 kansanedustajaa. Kansanedustajat valitaan neljän vuoden välein vaaleilla. Heidän kokouksen nimi on täysistunto.

Suomen presidentti

- Suomalaiset äänestävät presidentinvaalissa.
- Presidentin työ kestää 6 vuotta.
- Sama henkilö voi olla presidentti kaksi kertaa eli 12 vuotta.
- Presidentin tärkein tehtävä on johtaa Suomen ulkopolitiikkaa.
- Presidentti on Suomen armeijan johtaja.
- Presidentti vahvistaa lait (laki).

Vastaa kysymyksiin kokonaisilla lauseilla.

1. Milloin eduskuntatalo valmistui?

2. Kenelle valta kuuluu Suomessa?

3. Kuinka monta kansanedustajaa eduskunnassa on?

4. Mitä kansanedustajat tekevät?

5. Kuka on Suomen presidentti?

6. Kuinka usein presidentti valitaan?

7. Mikä on presidentin tärkein tehtävä?

8. Kuka on Suomen pääministeri?

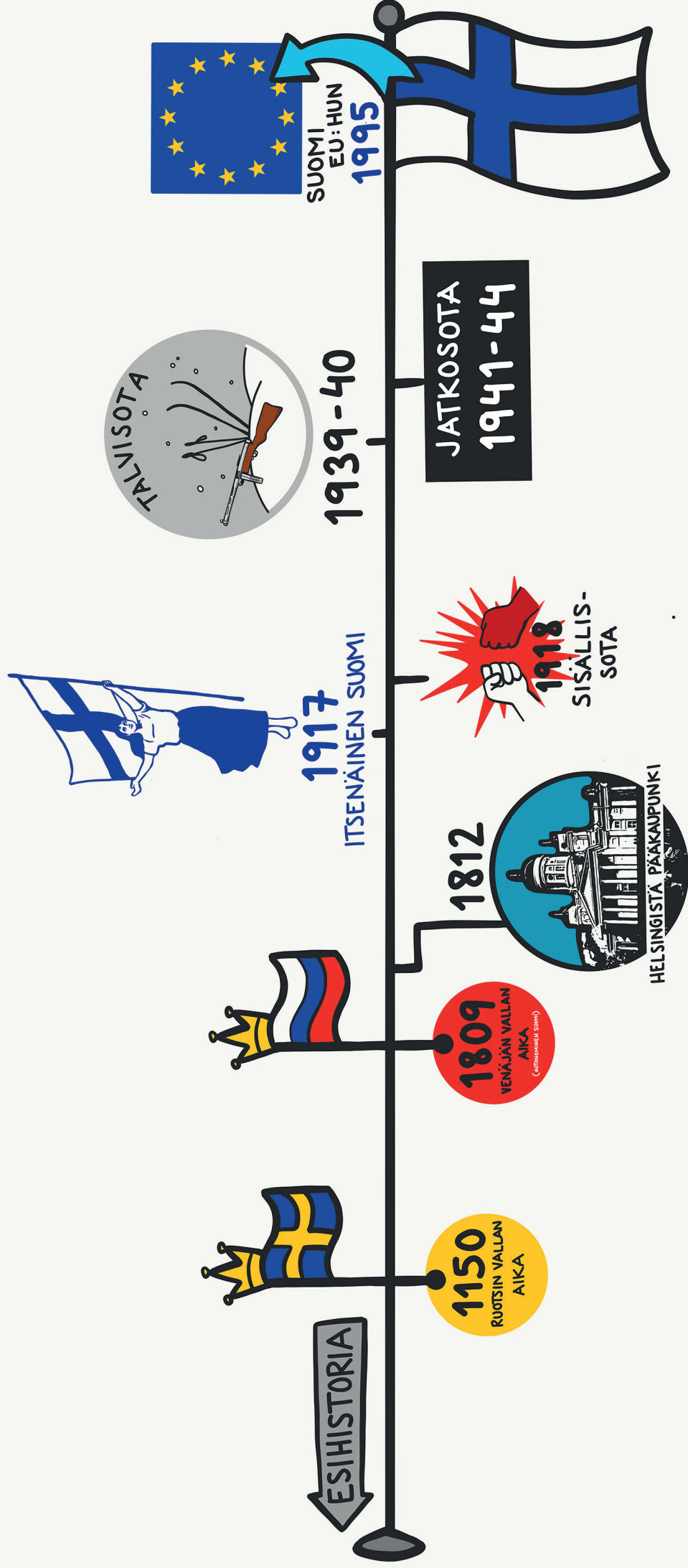
Sanastotehtävä.

Lue lauseet ja etsi oikea sana. Merkitse sopiva numero lauseen tai sanan selityksen eteen.

1. eduskunta	2. puhemies	3. äänestää
4. kansanedustaja	5. puolue	6. hallitus
7. talousarvio	8. poliitikko	9. vaalit
10. perustuslaki		

- _____ 200 ihmisen työpaikka, jossa päätetään suomalaisten asioista.
- _____ Ihminen, joka päättää eduskunnassa asioista, on töissä eduskunnassa.
- _____ Ryhmä, joka päättää sisäpolitiikasta eduskunnan kanssa. Ministerien työpaikka.
- _____ Ammattinimi, jos tekee töitä politiikan alalla.
- _____ Kun ihmiset äänestävät, ja valitaan sopiva henkilö tai henkilöt työtehtäviin.
- _____ Yli 18-vuotias voi tehdä näin. Hän voi siis sanoa, kuka hänen mielestään sopii edustamaan kansaa.
- _____ Poliittinen ryhmä
- _____ Eduskunnan puheenjohtaja
- _____ Tärkeimmät lait Suomessa
- _____ Suunnitelma Suomen budjetista

Historian aikajana

Uskonnot Suomessa

Lue teksti.

Suomessa on uskonnonvapaus. Se tarkoittaa, että kaikki saavat itse valita uskonnon. Se tarkoittaa myös, että on vapaus olla uskonnoton. Ei ole pakko osallistua uskonnolliseen elämään: tapahtumiin tai tilaisuuksiin. Eri uskonnoista on kuitenkin hyvä tietää asioita.

Suurin uskonto Suomessa on kristinusko. Evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluu n. 70 % ihmisistä. Toiseksi suurin on ortodoksinen kirkko, johon kuuluu vähän yli 1 % ihmisistä. Muslimeja Suomessa asuu kymmeniä tuhansia, mutta kaikki eivät kuulu islamilaisiin yhdyskuntiin. Juutalaisia Suomessa asuu parituhatta. Muita uskonnollisia yhdyskuntia Suomessa ovat esimerkiksi Katolinen kirkko Suomessa, Helluntaikirkko, Adventtikirkko, Jehovan todistajat jne. Buddhalaisia ja hindulaisia yhteisöjä on myös, mutta ne ovat aika pieniä.

Lapsen uskonnosta päättävät vanhemmat. Koulussa lapsella on oikeus saada oman uskonnon opetusta. 18-vuotiaana lapsesta tulee aikuinen, joten hän voi päättää omasta uskonnosta itse.

Lähde: InfoFinland.fi

yhdyskunta = rekisteröity yhteisö

Tiedätkö, mitä sanat tarkoittavat?

1. uskoa > uskonto
2. uskonnollinen
3. uskonnoton
4. uskovainen
5. uskollinen > < uskoton

Sanelu

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.
